

İlkokul Birinci ve İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Milli ve Kültürel Kavramlara Yer Verilme Durumu

Investigation of the National and Cultural Concepts in First and Second Grade Primary School Turkish Textbooks

Emine Gül ÖZENÇ, Dr. Öğr. Üyesi

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği ABD.

E-Mail: egmortas@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-3161-4251

Hanife Gülhan ORHAN-KARSAK, Dr. Öğr. Üyesi

Kırklareli Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü.

E-Mail: gorhan811@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5927-6341

ISSN: 1303-880X

e-ISSN: 2667-7504

<http://ded.dem.org.tr>

Geliş/Received: 01.04.2019

Kabul/Accepted: 14.05.2019

Makale türü/Article type:

Araştırma/Research

Atıf/Citation: Özenç, E.G. & Orhan-Karsak, H.G. (2019). İlkokul birinci ve ikinci sınıf türkçe ders kitaplarında milli ve kültürel kavramlara yer verilme durumu. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17 (37), 349-379. **DOI:** 10.34234/ded.547761

Öz: İlkokulda milli ve kültürel kavram ediminde Türkçe ders kitaplarındaki metinler oldukça öne çıkmaktadır. Bu kavramlara 2018 Türkçe dersi öğretim programında Milli Kültürümüz teması adı altında tavsiye edilen konu önerileri olarak yer verilmektedir. Yapılan bu araştırmanın amacı; ilkokul birinci ve ikinci sınıf düzeyinde, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında kullanılan Türkçe ders kitaplarında milli ve kültürel kavramlara yer verilme durumunu belirlemektir. Çalışmada nitel yöntem kullanılmış olup, veriler doküman analizi ile toplanmış ve betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; belli kavramların (örneğin Milli Mücadele ve Atatürk temasında Atatürk, bayrak kavramları), belli temalarda daha sık geçtiği; bazı kavramlarınsa incelenen ders kitaplarında yer verilen temalara yayıldığı, ilkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında diğer kitaplara göre daha sınırlı kavramların geçtiği belirlenmiştir. Ayrıca her iki sınıf düzeyinde incelenen kavramların, yazım türlerine ve temalara göre çok fazla dengeli dağılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Yapılan çalışma sonucundan hareketle; İlkokul birinci ve ikinci sınıf Türkçe ders kitaplarında milli ve kültürel kavramların dağılımın tekrardan gözden geçirilerek, metinlerde daha az yer verilen ya da hiç yer verilmeyen kavramların dengeli olarak dağıtılması, bazı kavramların bazı temalarda hiç yer almamasının önüne geçilmesi, milli ve kültürel kavramların aynı ya da farklı sınıf düzeylerinde farklı yayınevleri tarafından yayınlanmış ders kitaplarındaki durumunun incelenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, Türkçe dersi öğretim programı, Milli ve kültürel kavramlar, Ders kitabı inceleme

&

Abstract: The texts in Turkish textbooks are very important in terms of national and cultural concepts acquisition. These concepts are included in the 2018 Turkish course curriculum as the recommended topic proposals under the theme of National Culture. The purpose of this research is; to determine the status of national and cultural concepts in in First and Second Grade Primary School Turkish textbooks used in 2018-2019 academic year. Qualitative method was used in the study and data were collected by document analysis by descriptive analysis technique. According to the research results; certain concepts (such as Atatürk, flag concepts under the theme of National Struggle and Atatürk) are more frequent in certain themes; some of these concepts were distributed under the themes included in the textbooks examined, and compared to other books the first semester first-grade primary school textbook was found to contain more

limited themes. In addition, it has been concluded that the concepts studied at both grade levels are not distributed evenly according to types of writing and themes. Based on the results of the study; The distribution of national and cultural concepts in the first and second grade of Turkish Primary textbooks must be reviewed, concepts are given less or no place in textbooks should be distributed in more balanced way, preventing the exclusion of some themes in certain concepts, it may be suggested that examination of the situation of national and cultural concepts in different grade levels textbooks by different publishers.

Keywords: Primary school, Turkish curriculum, National and cultural concepts, Textbook investigation

Giriş

Bir milletin vazgeçilmez hazinesi şüphesiz ki anadili ve değerleridir. Bu bağlamda anadilinin ve değerlerinin erken yaşlardan itibaren nitelikli bir biçimde kazandırılması oldukça önemlidir. Bu nitelik anadili aracılığıyla, gerek ailede gerekse okullarımızda dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanlarındaki değerlere ilişkin etkinliklerle sağlanır. Bu bağlamda anadilimiz Türkçe'nin öğretimi, yalnızca bireyin ailesinin ve toplumunun dilini anlaması ve geliştirmesinde (Göğüş, 1993), bu amaçla öğrenme alanlarındaki kazanımların sağlanmasında değil, bireylerin birbirleriyle sıkı bir bağ kurmalarını sağlamada, böylece milletimizi ayakta tutan (Üstüner, t.y.) milli ve kültürel unsurların erken yaşlarda kazandırılmasında da önemli bir rol üstlenir.

Milli ve kültürel değerlerin kazanımının en hızlı ve en müsait olduğu çocukluk döneminde iyilik, ahlak ve faziletler yönünden gelişim, bireyin temel karakterini oluşturur (Mutluel, 2014). Bu nedenle erken yaşlarda milli ve kültürel değerlere ilişkin alınacak iyi bir eğitim öğretim, yaşamda sevgi, saygı, doğruluk, dürüstlük, sorumluluk gibi insan ilişkilerini; vatan, millet, yurt, İstiklal Marşı, dini ve milli bayramlar sevgisini, milletin tarihi şahsiyetlerine ve eserlerine olan saygıyı; aile, gelenekler, geleneksel sporlar ve Türklük kavramlarına ilişkin benimsemeyi etkiler. Yine Mutluel'in (2014) belirttiği gibi milli ve kültürel değerleri benimsememiş çocukların oluşturacağı toplumun geleceği, endişe verici olur.

Bunun yanı sıra dil eğitimi, metin merkezli olarak gerçekleştirildiğinden Türkçe dersinde metin kullanımı çok önemlidir (Coşkun ve Taş, 2008: 59).

Türkçe kitaplarında yer alan metinler millî kültürden beslenerek edebi bir dile oluşturulmalıdır. Öğrenciler bu metinlerden yararlanarak yaşadıkları ülkenin doğal güzelliklerini, her alandaki yaşam tarzını, sanat eserlerini, tarihi eserlerini, sosyal değerlerini, tarihi kahramanlarını, devlet büyüklerini, vatan ve bayrak sevgisini, manevi değerlerini, inanç sistemini tanır ve öğrenirler (Karadüz, 2008: 386). “Ana dili öğretimi işlevine sahip Türkçe derslerinde kullanılan temel materyal olan ders kitapları, kültür aktarımı için gerekli özelliklere sahip olmalıdır” (Güfta ve Kan, 2011: 240).

Bir ülkede okutulan ders kitapları, pekçok kavramları içerisinde barındırır. Şüphesiz, her milletin önem verdiği birtakım millî ve kültürel değerleri vardır. Bir milletin değerleri, okutulan ders kitaplarında yer alan metinlerde geçen millî ve kültürel kavramlarla öğretilmektedir. Bu yüzden ders kitapları içerisinde yer alan metinlerle geçen kavramlar önem arz etmektedir. Ayrıca çocukların hangi ahlakî değerlere göre yetiştirilmesi gerektiği hem ailenin hem okul eğitiminin hem de diğer toplumsal kurumların önemle üzerinde durması gereken bir husus olduğu düşünülünce (Dilmaç, 2002) okuldaki ders kitapları ayrı bir önem arz etmektedir.

Şahin, Ofraz ve İnceoğlu'nun (2010: 181) 18-35 yaş aralığında eğitim seviyesi en az lisans düzeyinde olan 120 katılımcıya yaptığı araştırmasında Millî Kültür temasının onlara çağrıştırdığı sözcükler üzerine yapmış oldukları araştırmaya göre 231 farklı kelimeye ulaşılmış ve bunlar 13 farklı üst anlam çevresinde toplanmıştır. Bu kelimelerin dağılımları; gelenek görenekler (51), ulusal kimlik (1), Türk mutfağı (34), tarihi önderler/Türk düşünürler (8), askeri (18), siyasi (33), sanat (32), spor (6), mekân (16), toplumsal değerlerimiz (14), kültürel etkileşimler (13), insan (4), ekonomi (3) şeklinde olmuştur. Alanyazında farklı araştırmalarda Türkçe ders kitaplarındaki değerlere ilişkin kavramların dengeli bir dağılıma sahip olmadığı (Şentürk ve Aktaş, 2015), incelenen metinlerde belirlenmiş değerlerin kavramlarına rastlanmadığı ve bazı değerlerin ise belli temalarda toplandığı (Doğan ve Gülüşen, 2011; Lüle-Mert (2013), sonuçlarını vurgulamaktadırlar. Ayrıca alanyazındaki araştırmalarda ifade edilenlere bakıldığında terimsel olarak “değer” ya da “kavram” şeklinde geçtiği de görülmüştür. 2018 Türkçe Öğretim Programı içerisinde “kök değerler” olarak adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik geçmektedir (<http://mufredat.meb.gov.tr>, s.4). Ancak 2018 Türkçe Öğretim Programı Tema ve Konu önerilerine bakıldığında “Millî Kültürümüz” teması içerisinde yer alan “aile, bayrak, büyüklerimiz, dinî bay-

ramlar, gelenekler, geleneksel sporlar, insan ilişkileri, kültürel miras, mekânlar, millî bayramlar, şehirlerimiz, sıra/göç, tarihî mekânlar, tarihî şahsiyetler, tarihî eserlerimiz, Türkçe, vakıf kültürü, vatan, yurdumuz” şeklindeki 19 kavram geçmektedir (<http://mufredat.meb.gov.tr>, s.16). İncelenen alan yazında da Milli Kültürümüz teması içinde tavsiye edilen 19 kavrama yönelik araştırmaya rastlanmamış ancak farklı şekillerde değer kavramına yönelik kitap incelemesi çalışmalarının olduğu görülmüştür (Açık-Önkaş, vd. 2011; Kolaç ve Karadağ 2012; Şen 2008; Belet ve Deveci 2008; Doğan ve Gülüşen 2011; Özensel 2003). Fakat yapılan araştırmalarda ve 2018 programındaki temada geçen 19 milli ve kültürel kavramlara yönelik araştırmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden de çalışmada, bu kavramlar ele alınmıştır. Dolayısıyla 2018,1-8. sınıflar için yayımlanmış Türkçe dersi öğretim programı bağlamında, değerlerin kavramsal olarak kazanımında önemli bir dönem olan ilkökul birinci ve ikinci sınıf düzeyindeki Türkçe ders kitaplarında da milli ve kültürel kavramlara yer verilme durumunun incelenmesi, varsa eksikliklerin giderilmesi açısından ortaya konulabileceğinden önem arz etmektedir. Çalışmada, bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. İlkokul birinci sınıf birinci dönem ilkokuma ve yazma ders kitabında milli ve kültürel kavramlara yazım türüne ve temalara göre yer verilme durumu nedir?
2. İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkokuma ve yazma ders kitabında milli ve kültürel kavramlara yazım türüne ve temalara göre yer verilme durumu nedir?
3. İlkokul ikinci sınıf Türkçe ders kitabında milli ve kültürel kavramlara yazım türüne ve temalara göre yer verilme durumu nedir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Yapılan bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerine uygun olarak hazırlanmıştır. Araştırmanın modeli doküman incelemesine uygundur. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187). Yazılı materyaller kitaplar, dergiler, makaleler, tezler, anılar, fermanlar vb. olabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2011). Veri kaynağı olan dokümanlar, internet ortamından Eğitim Bilişim Ağı

olan EBA'dan elde edilmiştir. Çalışmada verilerin çözümlenmesinde nitel araştırma tekniklerinden betimsel analiz tekniği uygulanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

Çalışmada 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkçe ders kitabı olarak okutulan (yayımlar içerisinden rastgele seçilen) MEB Yayınları tarafından yayımlanan 1. sınıf ilkokuma ve yazma öğretimi ders kitabı ve Koza Yayınları tarafından yayımlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabı, 2018 yılında 1-8. sınıflar için hazırlanmış Türkçe dersi öğretim programında belirtilen milli ve kültürel kavramlara göre incelenmiştir. Bunun için 2018 Türkçe dersi öğretim programı incelenerek "Millî Kültürümüz" temasındaki 19 kavram olan "aile, bayrak, büyüklerimiz, dinî bayramlar, gelenekler, geleneksel sporlar, insan ilişkileri, kültürel miras, mekânlar, millî bayramlar, şehirlerimiz, sıla/göç, tarihî mekânlar, tarihî şahsiyetler, tarihî eserlerimiz, Türkçe, vakıf kültürü, vatan, yurdumuz" ele alınmıştır. Belirlenen milli ve kültürel kavramlara ilişkin kavramlara ilkokul 1. ve 2. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer verilme durumu yazım türü ve temalara göre belirli bir sisteme göre çözümlenmiştir. Daha sonra nitel veri analizlerinden betimsel analiz tekniğine uygun olarak kavramların, ders kitaplarındaki örnek kullanımları doğrudan alıntılarla betimlenmiştir. Yapılan bu işlemlerin doğrudan ve örtük olanları, tarama yoluyla bulunarak ele alınmıştır. İlkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında milli-kültürel kavramlar; 2018 Türkçe dersi öğretim programında yer alan kavramlar aile, bayrak, büyükler, dini bayramlar, gelenekler, geleneksel sporlar, insan ilişkileri, mekanlar, milli bayramlar, şehirlerimiz, tarihi şahsiyetler, tarihi eserler, Türkçe, vakıf kültürü, vatan, yurdumuz/yurt, millet, İstiklal Marşı, sıla/göç tür. Çalışmada kavramların kendi adı ile arama yapılmasının dışında ilgili kavram örtük ise ona göre de düşünülerek tekrar bakılmıştır. Örneğin; aile kavramı için aile kelimesine bakılmış ve bunun yanında da anne, baba, kardeş, ağabey, abla gibi bütün kavramlara bakılmıştır.

Araştırmanın içsel geçerliği bir programcı ve iki sınıf öğretmenliği doktora mezunu olan toplam üç akademisyenin kontrolüyle sağlanmıştır. Dışsal geçerlikte ise incelenen ders kitaplarından elde edilen veriler, doğrudan alıntılarla elde edilmiştir. Benzer veriler içerdikleri mesaj ve anlamlara göre belli temalar etrafında toplanmış, anlaşılır bir biçimde yorumlanmış ve betimlenmiştir (Özdemir, 2010; Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Bulgular

İlkokul birinci ve ikinci sınıf Türkçe ders kitabından elde edilen veriler tablo 1, tablo 2 ve tablo 3 de sunulmuştur:

Tablo 1: İlkokul Birinci Sınıf Birinci Dönem İlkokuma ve Yazma Ders Kitabında Milli ve Kültürel Kavramlara Yer Verilme Durumu

Milli-Kültürel Kavramlar	Yer Aldığı Yazım Türü Frekansı	Yer Aldığı Tema Frekansı	Toplam Frekans
Aile(17)		1.Tema Zaman ve Mekan(2)	
Anne(6)	Etkinlik(6)	2.Tema Erdemler(1)	
		3.Tema Milli Kültürümüz(2)	
		4.Tema Sağlık ve Spor(1)	
Baba(7)	Etkinlik(6)	3. Tema Milli Kültürümüz(5)	17
	Şiir(1)	4.Tema Sağlık ve Spor(2)	
	Etkinlik(3)	3. Tema Milli Kültürümüz(2)	
		4.Tema Sağlık ve Spor(1)	
Abla(3)			
Kardeş(1)	Şiir(1)	4.Tema Sağlık ve Spor(1)	
Bayrak (5)	Etkinlik(1)		
	Şiir(4)	3. Tema(5)	5
Büyüklerimiz (14)			
Nine(8)	Etkinlik(6)	1.Tema Zaman ve Mekan(6)	
	Şiir(2)	3. Tema Milli Kültürümüz(1)	
		4.Tema Sağlık ve Spor(1)	
Teyze(2)	Etkinlik(2)	4.Tema Sağlık ve Spor(2)	
Hala(2)	Etkinlik(2)	4.Tema Sağlık ve Spor(2)	14
	Şiir(1)	4.Tema Sağlık ve Spor(1)	
Dede(1)	Etkinlik(1)	1.Tema Zaman ve Mekan(1)	
Nene (1)			
Dini Bayramlar	0	0	0
Gelenekler			
Türkü(1)	Şiir(1)	3.Tema Milli Kültürümüz (1)	1
Geleneksel Sporlar	0	0	0
İnsan İlişkileri	0	0	0
Mekanlar	0	0	0
Milli Bayramlar	0	0	0
Şehirlerimiz			
İstanbul (2)	Şiir(2)	4.Tema Sağlık ve Spor(2)	2
Tarihi Şahsiyetler			
Atatürk(1)	Etkinlik(1)	3.Tema Milli kültürümüz(1)	1
Tarihi Eserler	0	0	0
Türkçe	0	0	0
Vakıf Kültürü	0	0	0
Vatan (3)	Şiir(3)	4.Tema Sağlık ve Spor(3)	3
Yurdumuz/Yurt	0	0	0
Millet(1)	Şiir(1)	3.Tema Milli kültürümüz(1)	1

Türk(1)	Şiir(1)	3.Tema Milli kültürümüz(1)	1
İstiklal Marşı	0	0	0
Sıla/Göç	0	0	0
Toplam			45

Tablo 1'e göre ilkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabı incelendiğinde milli-kültürel kavramlardan yer verilen kavramlar frekans sırası ile; aile (17), Büyüklerimiz (14), bayrak (5), vatan (3), şehirlerimizden İstanbul'a (2), Tarihi şahsiyetlerden Atatürk (1), Millet (1), gelenekler den Türkü (1), Türk'tür (1). Dini bayramlara, insan ilişkilerine, mekanlara, milli bayramlara, Türkçe'ye, tarihi eserlere, vakıf kültürüne, yurt, İstiklal Marşı, sila/göç kavramlarına ilkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında yer verilmediği görülmüştür. En fazla frekansa sahip aile kavramının yazım türü olarak toplamda en çok etkinlik (14) türünde, tema olarak da en çok 3. Tema olan Milli Kültürümüz (2+5+2=9) içerisinde geçtiği görülmüştür Büyüklerimiz kavramının da yine toplamda en çok etkinlik(15) türünde, tema olarak da toplamda 1.Tema Zaman ve Mekan (6+1=7) içerisinde en çok geçtiği dikkat çeken bulgular arasındadır. Tablo 1'e göre İlkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında milli ve kültürel kavramlara toplamda 45 kez yer verildiği görülmüştür. Tabloya göre öğrenciler, İlkokuma yazma öğrenme sürecinde oldukları için ilk dönemde çok fazla alt başlıklara yer verilmediği düşünülebilir. İlkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında geçen milli ve kültürel kavramlara birkaç örnek verilecek olursa:

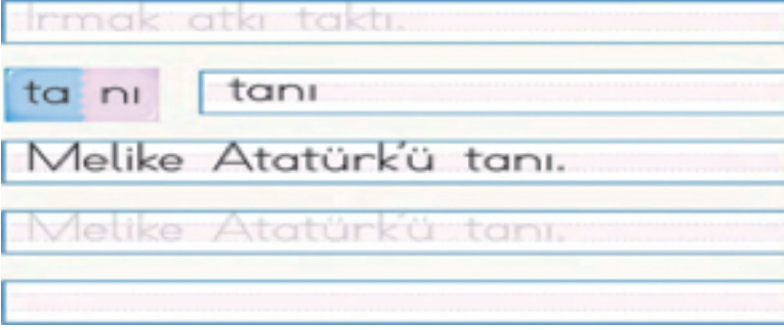
“Tekerleme tek tek
Okur onu Melek
Türlü türlü türküler
Okur onu anneler.”

(İlkokul birinci sınıf birinci dönem ilkokuma yazma öğretimi ders kitabı,
3.Tema Milli Kültürümüz, R Harfi, s.101)

“EK
Nine kalk
Kekik ek.
Nane ek.
Kalk nine kalk.
Kekik ile nane ek.”

(İlkokul birinci sınıf birinci dönem ilkokuma yazma öğretimi ders kitabı,
1.Tema Zaman ve Mekan, N Harfi, s.51)

(İlkokul birinci sınıf birinci dönem ilkokuma yazma öğretimi ders kitabı,
3.Tema Milli Kültürümüz, I Harfi, s.107)

“Dım dıma dım
Ellerimi yıkadım
Dedem düdük öttürdü
Ördekleri döndürdü”

(İlkokul birinci sınıf birinci dönem ilkokuma yazma öğretimi ders kitabı,
3.Tema Milli Kültürümüz, D Harfi, s.113)

“BAYRAK

Bu bayrak, al bayrak
Al bayrak benim
Türk milletinin
Daima yükselsin.”

(İlkokul birinci sınıf birinci dönem ilkokuma yazma öğretimi ders kitabı,
3.Tema Milli Kültürümüz, B Harfi, s.125)

Tablo 2: İlkokul Birinci Sınıf İkinci Dönem İlkokuma ve Yazma Ders Kitabında Milli ve Kültürel Kavramlara Yer Verilme Durumu

Milli-Kültürel Kavramlar	Yer Aldığı Yazım Türü Frekansı	Yer Aldığı Temalara Göre Frekans	Toplam Frekans
Aile (28)		5.Tema Çocuk Dünyası (10)	
Anne(17)	Bilgilendirici(10) Etkinlik(7)	6.Tema Doğa ve Evren (1) 7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk (2) 8.Tema Bilim ve Teknoloji (4)	28
Kardeş(7)	Öyküleyici(5) Etkinlik(1) Şiir(1)	5.Tema Çocuk Dünyası (5) 6.Tema Doğa ve Evren (1) 7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk (1)	
Baba(4)	Bilgilendirici(3) Etkinlik(1)	7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(1) 7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(1) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(2)	
Bayrak(9)	Bilgilendirici(3) Şiir(2) Etkinlik(4)	7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk (9)	9
Büyüklerimiz (28)		6.Tema Doğa ve Evren(1) 7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(12) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(7)	
Dede(20)	Bilgilendirici(12) Etkinlik(7) Şiir(1)	6.Tema Doğa ve Evren(4) 7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(2)	28
Nine(6)	Bilgilendirici(1)	6.Tema Doğa ve Evren(1)	
Annane(1)	Etkinlik(1)	6.Tema Doğa ve Evren(1)	
Amca(1)			
Dini Bayramlar	0	0	0
Gelenekler	0	0	0
Geleneksel Sporlar	0	0	0
İnsan İlişkileri(22) (Merhamet (1), kucaklama (1), ilgi (1), sorumluluk (1), darılma (2), yardım etme (5), kıyamama (1), kurallara uyma/uygun (2), mızıkçılık (2), dışlama (1), ödünç isteme (1), teşekkür etme (3), arkadaşlı kutlama(1)	Etkinlik(12) Bilgilendirici(9)	5.Tema Çocuk Dünyası(17) 6.Tema Doğa ve Evren(1) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(4)	22

Mekanlar(10) Ev(5)	Etkinlik(2) Bilgilendirici(3)	6.Tema Doğa ve Evren(3) 7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(1) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(1)	10
Oda(5)	Bilgilendirici(4) Etkinlik(1)	5.Tema Çocuk Dünyası(5)	
Milli Bayramlar 23 Nisan(15)	Bilgilendirici(11) Şiir(1) Etkinlik(3)	7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(15)	15
Şehirlerimiz(4) İstanbul (2)	Etkinlik(2)	8.Tema Bilim ve Teknoloji (2)	
Ankara (1)	Bilgilendirici(1)	7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk (1)	4
Mardin (1)	Bilgilendirici(1)	8.Tema Bilim ve Teknoloji (1)	
Tarihi Şahsiyetler (45) Atatürk (34)	Bilgilendirici(15) Etkinlik(19)	7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk (34)	
İbni Sina(6)	Bilgilendirici(4) Etkinlik(2)	8.Tema Bilim ve Teknoloji(6)	
Matrahçı Nasuh(3)	Bilgilendirici(2) Etkinlik(1)	8.Tema Bilim ve Teknoloji(2) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(1)	45
Hezarfen Ahmet Çelebi(2)	Bilgilendirici(1) Etkinlik(1)	8.Tema Bilim ve Teknoloji(2)	
Tarihi Eserler Galata Kulesi(1)	Bilgilendirici(1)	8.Tema Bilim ve Teknoloji(1)	1
Türkçe	0	0	0
Vakıf Kültürü	0	0	0
Vatan(15)	Bilgilendirici(10) Etkinlik(5)	7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(15)	15
Yurdumuz/Yurt(5)	Bilgilendirici(1) Etkinlik(1) Şiir(3)	7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(5)	5
Millet(5)	Etkinlik(1) Şiir(4)	7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(5)	5
Türk(2)	Bilgilendirici(2)	8.Tema Bilim ve Teknoloji(2)	2
İstiklal Marşı(6)	Bilgilendirici(1) Etkinlik(4) Şiir(1)	7.Tema Milli Mücadele ve Atatürk (6)	6
Sıla/Göç	0	0	0
Toplam			194

Tablo 2’de İnsan ilişkileri kavramı için karşılıklı iletişim ve etkileşimi ele alan merhamet, kucaklaşma, ilgi, sorumluluk... gibi (Bknz: s.20, 48, 122, 122, 47, 48, 22, 23, 16, 30, 126, 30, 34, 30, 34, 28, 97, 115, 30) kavramlar ele alınmıştır. Tablo 2’ ye göre ilkököl birinci sınıf ikinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabı incelendiğinde milli-kültürel kavramlar olarak yer verilen kavramlar frekans sırası ile; tarihi şahsiyetler (45), aile (28) ve büyükler (28), insan ilişkileri (22), milli bayramlar (15), vatan (15), mekanlar (10), bayrak (9), istiklal marşı (6), yurt (5), millet (5), şehirlerimiz (4), Türk (2) ve tarihi eserler (1)’dir. Dini bayramlara, geleneklere, geleneksel sporlara, Türkçe’ye, vakıf kültürüne ve sıla/göç kavramlarına ilkököl birinci sınıf ikinci dönem ilkökuma ve yazma ders kitabında yer verilmediği görülmüştür. Ancak ikinci dönem ilkökuma ve yazma ders kitabında birinci dönem ders kitabına göre daha fazla kavramlara yer verildiği görülmüş ve toplamda milli ve kültürel kavramlara yer verilme durumunun 194 olduğu bulgulanmıştır. Tablo’ya göre en fazla frekansa sahip tarihi şahsiyetler (45) içerisinde alt kavram olarak Atatürk’te (34), toplamda en fazla yazım türü olarak bilgilendirici metinlerde (22) ve 7.Tema olan Milli Mücadele ve Atatürk (34) temasında en çok olduğu bulgulanmıştır. Aile (28) kavramına bakıldığında en fazla alt kavram olarak anne’nin (17) yer aldığı, toplamda aile kavramının en fazla bilgilendirici (10+5+3=18) metin türünde geçtiği, yine toplamda aile kavramının en fazla ise 5.Tema (10+5=15) olan Çocuk Dünyası temasında yer aldığı bulgulanmıştır. Bunlara ek olarak en fazla yer alan diğer kavram ise büyüklerimiz (28) dir. Bunun da alt kavram olarak en çok dede (20) de geçtiği görülmüştür. Bunlara ilaveten toplamda büyüklerimiz kavramı; bilgilendirici (13) metin türünde 7.Tema olan Milli Mücadele ve Atatürk (12+2=14) temasında yer aldığı bulgulanmıştır. İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkökuma ve yazma ders kitabında geçen milli ve kültürel kavramlara birkaç örnek verilecek olursa:

“Gezi alanına varınca dedem salıncağımızı kurdu.” (İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkökuma yazma öğretimi ders kitabı, 6.Tema Doğa ve Evren, Bir Okul Gezisi, s.74)

“-Ama gelin, dedi annem çikolatalı pasta yapacak...” (İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkökuma yazma öğretimi ders kitabı, 5.Tema Çocuk Dünyası, Kırmızı Balon, s.47)

“Atatürk’ün annesinin adı Zübeyde Hanım, Babasının adı Ali Rıza Efendi’ymiş.” (İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkökuma yazma öğretimi ders kitabı, 7. Tema Milli Mücadele ve Atatürk, Atatürk, s.88)

“İbrahim bugün İstanbul’a gitti.” (İlkokul birinci sınıf ikinci dönem, 8. Tema Bilim ve Teknoloji, İbni Sina, s.150)

“Uçmayı başaran ilk Türk bilgini ise Hezarfen Ahmet Çelebiymiş. Galata kulesinden Üsküdar’a kadar uçmuş.”

(İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkokuma yazma öğretimi ders kitabı, 8. Tema Bilim ve Teknoloji, Başıma İcat Çıkardım, s.131)

“Oyuna başlamadan kuralları öğrenirim. Oyunda mızıkçılık yaparım. Oyunu kazanan arkadaşlarımı kutlarım. Oyunun kurallarına her zaman uymam. Oyuna katılmak isteyen arkadaşlarımı dışlamam.” (İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkokuma yazma öğretimi ders kitabı, 5. Tema Çocuk Dünyası, Karakulak ile Tomurcuk, s.30)

“Arzu’nun mızıkçılık yapmasından hoşlanmıyorum.”(İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkokuma yazma öğretimi ders kitabı, 5. Tema Çocuk Dünyası, Karakulak ile Tomurcuk, s.34)

“O benim milletimin yıldızıdır parlayacak,

O benimdir, o benim milletimindir ancak.” İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkokuma yazma öğretimi ders kitabı, 7. Tema Milli Mücadele ve Atatürk, 23 Nisan Kutlu Olsun, s.104)

Tablo 3: İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabında Millî ve Kültürel Kavramlara Yer Verilme Durumu

Millî ve Kültürel Kavramlar	Yazım Türü Frekansı	Yer Aldığı Tema Frekansı	Toplam
Aile(98)		1.Tema Çocuk Dünyası(6) 2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(7) 3.Tema Erdemler(7) 4.Tema Millî Kültürümüz (16) 5.Tema Doğa ve Evren (2) 7.Tema Sağlık ve Spor (9) 8.Tema Bilim ve Teknoloji (10)	
Anne(57)	Öyküleyici (22) Bilgilendirici(9) Şiir (5) Etkinlik (21)		
Baba(34)	Bilgilendirici(1) Öyküleyici(4) Etkinlik(20)	1.Tema Çocuk Dünyası(14) 4.Tema Millî Kültürümüz(6) 5.Tema Doğa ve Evren(1) 6.Tema Vatandaşlık Bilinci(5) 7.Tema Sağlık ve Spor(6) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(2)	
Kardeş(5)	Etkinlik(4) Şiir(1)	1.Tema Çocuk Dünyası(1) 3.Tema Erdemler (1) 5.Tema Doğa ve Evren(1) 7.Tema Sağlık ve Spor(1) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(1)	98
Abla(2)	Etkinlik(2)	4.Tema Millî Kültürümüz(1) 5.Tema Doğa ve Evren(1)	
Bayrak(17)	Öyküleyici(9) Etkinlik(4) Şiir(4)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(15) 4.Tema Millî Kültürümüz(2)	17
Büyüklerimiz(8)	Etkinlik(3)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(1) 5.Tema Doğa ve Evren(1) 6.Tema Vatandaşlık Bilinci(1)	
Dede(3)			
Nine(2)	Etkinlik(2)	3.Tema Erdemler(1) 5.Tema Doğa ve Evren(1)	8
Dayı(1)	Etkinlik(1) Öyküleyici(1)	6.Tema Vatandaşlık Bilinci(1) 2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(1)	
Hala(1)	Etkinlik(1)	1.Tema Çocuk Dünyası(1)	
Teyze(1)			
Dini Bayramlar (4) Kurban Bayramı (3) Ramazan Bayramı(1)	Etkinlik(3) Etkinlik(1)	1.Tema Çocuk Dünyası(1) 2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk (1) 6.Tema Vatandaşlık Bilinci(1) 5.Tema Doğa ve Evren(1)	4
Gelenekler(3) Şehit Anma(1) Bayrak yere düşmez(2)	Öyküleyici(1) Öyküleyici (1) Etkinlik (1)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(1) 2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(2)	3
Geleneksel Spor(2)	Şiir(1) Etkinlik(1)	7.Tema Sağlık ve Spor(1) 7.Tema Sağlık ve Spor(1)	2

İnsan İlişkileri(109)		1.Tema Çocuk Dünyası (7) 2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk (4) 3.Tema Erdemler(5)
Kurallara uyma(34)	Etkinlik(33) Şiir(1)	4.Tema Milli Kültürümüz(3) 5.Tema Doğa ve Evren(2) 6.Tema Vatandaşlık Bilinci(8) 7.Tema Sağlık ve Spor (1) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(5)
Yardım Etme, alma (25)	Etkinlik(21) Bilgilendirici(3) Öyküleyici(1)	1.Tema Çocuk Dünyası(1) 2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(2) 3.Tema Erdemler(8) 4.Tema Milli Kültürümüz(2) 5.Tema Doğa ve Evren(1) 6.Tema Vatandaşlık Bilinci(2) 7.Tema Sağlık ve Spor (3) 8.Tema Bilim ve Teknoloji (6)
Göz teması kurma(13)	Etkinlik(13)	1.Tema Çocuk Dünyası(5) 2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(3) 3.Tema Erdemler(1) 4.Tema Milli Kültürümüz(1) 5.Tema Doğa ve Evren(1) 6.Tema Vatandaşlık Bilinci(1) 8.Tema Bilim ve Teknoloji (1)
El öpme(5)	Etkinlik(4)	2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(3) 6.Tema Vatandaşlık Bilinci(1)
İyi Vatandaş olma(5)	Şiir(1)	4.Tema Milli Kültürümüz(1)
Teşekkür etme(4)	Etkinlik(1) Bilgilendirici(4)	3.Tema Erdemler(5)
Paylaşma(3)	Bilgilendirici(4)	4.Tema Milli Kültürümüz(2) 5.Tema Doğa ve Evren(1) 7.Tema Sağlık ve Spor (1)
Saygılı olma(3)	Etkinlik(3)	3.Tema Erdemler(3)
Kıskanma(3)	Etkinlik(3)	3.Tema Erdemler(3)
İyi insan olma(3)	Bilgilendirici(3)	3.Tema Erdemler(3)
Emanet etme(2)	Bilgilendirici(3)	3.Tema Erdemler(3)
Ödüllendirme(1)	Bilgilendirici(1)	3.Tema Erdemler(2)
Sorumluluklarını bilme(1)	Etkinlik(1)	
Sorumsuz (1)	Bilgilendirici(1)	1.Tema Çocuk Dünyası(1)
Özür dileme(1)	Bilgilendirici(1) Etkinlik(1)	3.Tema Erdemler(1) 3.Tema Erdemler(1)
Tebrik etme(1)	Bilgilendirici(1)	7.Tema Sağlık ve Spor(1)
İyi geçinme(1)	Bilgilendirici(1)	7.Tema Sağlık ve Spor(1)
Sadaka dağıtma(1)	Etkinlik(1)	3.Tema Erdemler(1)
Uyumlu(1)	Bilgilendirici(1)	3.Tema Erdemler(1)
Hoşgörülü olma(1)	Etkinlik(1)	3.Tema Erdemler(1)
	Etkinlik(1)	3.Tema Erdemler(1)

Mekanlar (36)		1.Tema Çocuk Dünyası(3) 2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(4)	
Ev(33)	Etkinlik(13) Bilgilendirici(9) Şiir(6) Öyküleyici(5)	3.Tema Erdemler(9) 5.Tema Doğa ve Evren(1) 6.Tema Vatandaşlık Bilinci (7) 7.Tema Sağlık ve Spor(3) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(6)	36
Park(3)	Etkinlik(2) Bilgilendirici(1)	1.Tema Çocuk Dünyası(2) 4.Tema Millî Kültürümüz(1)	
Millî Bayramlar(3) 23 Nisan(2)	Etkinlik(2)	1.Tema Çocuk Dünyası (1) 3.Tema Erdemler(1)	
19 Mayıs(1)	Öyküleyici(1)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(1)	3
Şehirlerimiz(64) İstanbul(12)	Bilgilendirici(6) Etkinlik(6)	1.Tema Çocuk Dünyası(1) 4.Tema Millî Kültürümüz(10) 6.Tema Vatandaşlık Bilinci(1)	
Çanakkale(9)	Öyküleyici(5) Etkinlik(4)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(9)	
Ankara(7)	Etkinlik(6) Öyküleyici(1)	1.Tema Çocuk Dünyası(4) 4.Tema Millî Kültürümüz(3)	
Bursa(6)	Öyküleyici(3) Etkinlik(3)	4.Tema Millî Kültürümüz(5) 8.Tema Bilim ve Teknoloji (1)	
İzmir(5)	Öyküleyici(1) Etkinlik(3) Bilgilendirici(1)	4.Tema Millî Kültürümüz(5)	64
Malatya(4)	Öyküleyici (1) Etkinlik(3)	4.Tema Millî Kültürümüz(4)	
Şanlıurfa (4)	Etkinlik(4)	3.Tema Erdemler(2) 4.Tema Millî Kültürümüz(2)	
Gaziantep(3)	Öyküleyici(1) Etkinlik(2)	1.Tema Çocuk Dünyası(1) 4.Tema Millî Kültürümüz(2)	
Giresun (3)	Öyküleyici(2) Etkinlik (1)	4.Tema Millî Kültürümüz(2) 4.Tema Millî Kültürümüz(1)	
Samsun (2)	Öyküleyici(2)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(9)	
Amasya(2)	Öyküleyici(1) Etkinlik (1)	4.Tema Millî Kültürümüz(2)	
Erzurum(1)	Etkinlik(1)	4.Tema Millî Kültürümüz(1)	
Sivas(1)	Etkinlik(1)	5.Tema Doğa ve Evren (1)	
Rize(1)	Etkinlik(1)	4.Tema Millî Kültürümüz(1)	
Tekirdağ(1)	Etkinlik (1)	4.Tema Millî Kültürümüz(1)	
Adana(1)	Etkinlik (1)	4.Tema Millî Kültürümüz(1)	
Aydın(1)	Etkinlik (1)	1.Tema Çocuk Dünyası(1)	
Batman(1)	Etkinlik (1)	1.Tema Çocuk Dünyası(1)	

Tarihi Şahsiyetler(50) Atatürk(30)	Etkinlik(25) Şiir(5)	1.Tema Çocuk Dünyası(1) 2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(28) 8.Tema Bilim ve Teknoloji(1)	
Şehit Mehmet Kâ- mil(14)	Öyküleyici(10) Etkinlik(4)	2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(14)	
M. Akif Ersoy(4)	Etkinlik(4) Öyküleyici(1)	2.Tema. Milli Mücadele ve Atatürk(4) 1.Tema Çocuk Dünyası(2)	50
Nasrettin Hoca(2)	Etkinlik(1)		
Tarihi Eserler Kız kulesi(12)	Bilgilendirici (4) Etkinlik(8)	4.Tema Milli Kültürümüz(12)	12
Türkçe(2)	Etkinlik(2)	1.Tema Çocuk Dünyası(1) 2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk (1)	2
Vakıf Kültürü	0	0	0
Anadolu(5)	Öyküleyici(3) Şiir(1) Bilgilendirici(1)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(3) 4.Tema Milli Kültürümüz(1) 5.Tema Doğa ve Evren(1)	5
Vatan(4)	Öyküleyici (1) Etkinlik(3)	2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk(3) 3.Tema Erdemler(1)	4
Yurt(5)	Etkinlik(1) Şiir(2) Bilgilendirici(2)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(3) 4.Tema Milli Kültürümüz(2)	5
Türk(8)	Öyküleyici(2) Bilgilendirici(2) Etkinlik(3) Şiir(1)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(5) 4.Tema Milli Kültürümüz(3)	8
İstiklal Marşı(7)	Etkinlik(7)	2.Tema Millî Mücadele ve Atatürk(7)	7
Göç(2) Sıla(0)	Bilgilendirici(1) Etkinlik(1)	6.Tema Vatandaşlık Bilinci(2)	2
Toplam			439

Tablo 3' e göre ilkökul ikinci sınıf Türkçe ders kitabı incelendiğinde milli ve kültürel kavramlar olarak yer verilen kavramlar frekans sırası ile; İnsan ilişkileri (109), aile (98), şehirlerimiz (64), tarihi şahsiyetler (50), mekanlar (36), bayrak (17), tarihi eserler (12), büyülerimiz (8), Türk (8), İstiklal Marşı (7), Anadolu (5),yurt (5), vatan (4), dini bayramlar (4), gelenekler (3), milli bayramlar (3), geleneksel sporlar (2), Türkçe (2), göç (2)'tür.Vakıf kültürü ve sıla/göç kavramları ise İlkokul ikinci sınıf Türk ders kitabında yer verilmediği görülmüştür. Toplamda ise ilkökul Türkçe ders kitabında milli ve kültürel kavramlara yer verilme sayısı 439 olarak bulgulanmıştır. Bu bulguya göre milli ve kültürel kavramlara ilkökul birinci sınıf İlkokuma ve yazma ders kitaplarına göre ikinci sınıfta oldukça fazla yer verildiği söylenebilir. Tabloya göre en fazla frekansa sahip kavramlar insan ilişkilerinde (109) kurallara uyma (34) alt kavramındadır. En fazla frekansa sahip insan ilişkileri başlığı en çok etkinlik (93) yazma türünde ve 3.Tema olan Erdemlerde (5+8+1+5+20=39) geçmektedir. İkinci yüksek frekansa sahip aile (98) kavramı da anne (57) alt başlığında toplanmıştır. Bunun

yanında aile (98) kavramının da en yüksek etkinlik (47) türünde ve 4.Tema olan Milli Kültürümüz’de (16+6+1=23) toplandığı ve bunu da 1.Tema olan Çocuk Dünyasının (21) takip ettiği görülmüştür. İlkokul ikinci Türkçe ders kitabında geçen milli ve kültürel kavramlara birkaç örnek verilecek olursa:

“Benim babam bir kaptan. Uzak ülkelere yolculuk yapar her zaman. Gittiği ülkelerden değişik armağanlar getirir bana.” (İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, 1.Tema Çocuk Dünyası, Arkadaşım Papi,s.14)

“Geçen yıl kurban bayramında köye gittik.” (İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, 2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk, s.55)

“ÜZÜM

İzmir’de sarı üzüm

Antep’te kara üzüm.

Kurusu tazesini var,

Ye de doy iki gözüm...”

(İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, 4.Tema Milli Kültürümüz, Üzüm, s.135)

“ ÖNCE ATATÜRK

Yurdumuzdan önce,

Bayrağımızdan önce

Atatürk’ü öğreniriz.

Acaba niye?....”

(İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, 2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk, Önce Atatürk, s.69)

“Nasrettin Hoca’nın yerinde siz olsaydınız hırsızla ne cevap verirdiniz?”

(İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, 1.Tema Çocuk Dünyası, s.54)

“Kız Kulesi’ni duymayanınız var mıdır bilmem. İstanbul’a gelenler görmüşlerdir.” (İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, 4.Tema Milli Kültürümüz, Kız Kulesi, s.144)

“...Bunun yanında Ayşe, Mehmet, Türkiye, Ankara gibi isimlerin de ilk harfinin her yerde her zaman büyük yazıldığını da hatırlayacaksınız.” (İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, 1.Tema Çocuk Dünyası, s.50)

“Bu geç saatte bize yardım ettiğiniz için çok teşekkür ederiz.” (İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, 7.Tema Sağlık ve Spor, Selim ve Pelin, s.236)

“...Yurdumu nasıl savunacağım, düşmana nasıl haddini bildireceğim?...” (İlkokul İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, 2.Tema Milli Mücadele ve Atatürk, Asker Ağlamaz Arkadaş, s.88)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkçe ders kitabı olarak okutulan MEB tarafından yayımlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabında ve Koza Yayınları tarafından yayımlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabında, 2018 yılında 1-8. sınıflar için hazırlanmış Türkçe dersi öğretim programında belirtilen, “Milli Kültürümüz” temasındaki milli ve kültürel kavramlara ilişkin 19 kavram ele alınmıştır. Bu kavramlar “aile, bayrak, büyüklerimiz, dinî bayramlar, gelenekler, geleneksel sporlar, insan ilişkileri, kültürel miras, mekânlar, millî bayramlar, şehirlerimiz, sıra/göç, tarihî mekânlar, tarihî şahsiyetler, tarihî eserlerimiz, Türkçe, vakıf kültürü, vatan, yurdumuz” kavramlarıdır. Yapılan inceleme sonucunda; milli ve kültürel kavramların bazılarının, İlkokul birinci ve ikinci sınıf Türkçe ders kitaplarında yeterince yer bulmadığı, bazılarının ise hiç yer almadığı tespit edilmiştir. Bunun yanında bazı milli ve kültürel kavramlar bazı temalarda daha yoğunken bazıları da daha az yoğunluktadır.

Araştırmanın birinci alt sorusuna göre, elde edilen bulgulardan hareketle; İlkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında milli ve kültürel kavramlara yazım türüne ve temalara göre yer verilme durumuna bakıldığında; Aile (17) ve Büyüklerimiz (14) kavramlarının en fazla yer verilen kavramlar olduğu tespit edilmiştir. Dini bayramlara, insan ilişkileri, mekanlar, milli bayramlar, Türkçe, tarihi eserler, vakıf kültürü, yurt, İstiklal Marşı ve sıra/göç kavramlarına ise ilkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında yer verilmediği görülmüştür. En fazla frekansa sahip aile kavramının yazım türü olarak toplamda en çok etkinlik (14) türünde, tema olarak da en çok 3. Tema olan Milli Kültürümüz (9) de geçtiği görülmüştür. Büyüklerimiz

kavramının da yine toplamda en çok etkinlik (15) türünde, tema olarak da toplamda 1.Tema olan Zaman ve Mekan (7) içerisinde en çok geçtiği dikkat çeken bulgular arasındadır. Elde edilen sonuçlardan bir diğeri de; İlkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında milli ve kültürel kavramlara toplamda 45 kez yer verildiği görülmüştür.

Araştırmanın ikinci alt sorusuna bakıldığında; İlkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkokuma ve yazma ders kitabında milli ve kültürel kavramlara yazım türüne ve temalara göre yer verilme durumuna bakıldığında; İlkokul birinci sınıf ikinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabı incelendiğinde milli ve kültürel kavramlar olarak yer verilen kavramlar frekans sırası olarak en çok olanlar tarihi şahsiyetler (45), aile (28) ve büyükler (28), en az olan ise tarihi eserler (1) dir. Dini bayramlara, geleneklere, geleneksel sporlara, Türkçe'ye, vakıf kültürüne ve sıla/göç kavramlarına ilkokul birinci sınıf ikinci dönem ilkokuma ve yazma ders kitabında yer verilmediği görülmüştür. Ancak ikinci dönem ilkokuma ve yazma ders kitabında birinci dönem ders kitabına göre daha fazla kavramlara yer verildiği de tespit edilmiş ve toplamda milli ve kültürel kavramlara yer verilme durumunun 194 olduğu bulgulanmıştır. En fazla frekansa sahip tarihi şahsiyetler (45) içerisinde alt kavram olarak Atatürk'te (34), toplamda en fazla yazım türü olarak bilgilendirici metinlerde (22) ve 7.Tema olan Milli Mücadele ve Atatürk (34) temasında en çok olduğu bulgulanmıştır. Aile (28) kavramına bakıldığında en fazla alt kavram olarak anne kavramının (17) yer aldığı, toplamda aile kavramının en fazla bilgilendirici (18) metin türünde geçtiği, yine toplamda aile kavramının en fazla 5.Tema (15) olan Çocuk Dünyası temasında yer aldığı bulgulanmıştır. Bunlara ek olarak en fazla yer alan diğer kavram ise büyüklerimiz (28) dir. Bunun da alt kavram olarak en çok dede (20) de geçtiği görülmüştür. Bunlara ilaveten toplamda büyüklerimiz kavramı; bilgilendirici (13) metin türünde 7.Tema olan Milli Mücadele ve Atatürk (14) temasında yer aldığı ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın üçüncü sorusuna yönelik olarak; İlkokul ikinci sınıf Türkçe ders kitabında milli ve kültürel kavramlara yazım türüne ve temalara göre yer verilme durumu; İlkokul ikinci sınıf Türkçe ders kitabı incelendiğinde milli-kültürel kavramlar olarak yer verilenler frekans sırası ile; İnsan ilişkileri (109), aile (98), şehirlerimiz (64), tarihi şahsiyetler (50), mekanlar (36), bayrak (17), tarihi eserler (12), büyülerimiz (8), Türk (8), İstiklal Marşı (7), Anadolu (5),yurt (5), vatan (4), dini bayramlar (4), gelenekler (3), milli bayramlar (3), geleneksel sporlar (2), Türkçe (2), göç (2)'tür. Vakıf kültürü ve sıla/göç kavramlarına ise

İlkokul ikinci sınıf Türk ders kitabında yer verilmediği görülmüştür. Toplamda ise ilkokul Türkçe ders kitabında milli ve kültürel kavramlara yer verilme sayısı 439 olarak bulgulanmıştır. Bu bulguya göre milli ve kültürel değerlere ilkokul birinci sınıf İlkokuma ve yazma ders kitaplarına göre ikinci sınıfta oldukça fazla yer verildiği söylenebilir. Tabloya göre en fazla frekansa sahip kavramlar insan ilişkilerinde (109) kurallara uyma (34) alt kavramındadır. En fazla frekansa sahip insan ilişkileri başlığı en çok etkinlik (93) yazma türünde ve 3.Tema olan Erdemlerde (39) geçmektedir. İkinci yüksek frekansa sahip aile (98) kavramı da anne (57) alt başlığında toplanmıştır. Bunun yanında aile (98) kavramının da en yüksek etkinlik (47) türünde ve 4.Tema olan Milli Kültürümüz’de (23) toplandığı ve bunu da 1.Tema olan Çocuk Dünyasının (21) takip ettiği görülmüştür.

Çalışmaya paralellik gösteren Yılar’ın (2016) Türkçe ders kitabı metinlerini incelediği çalışmasında ilkokul 3.sınıf Türkçe ders kitabında ‘insan ilişkileri’ne dair kavramların en fazla yer verilen kavramlar olduğu, ders kitapları oluşturulurken, her ne kadar kimi değerler önemsenmişse de bazı değerlere ya hiç yer verilmediği bazılarına ise olması gerekenden daha az yer verildiği (Yılar, 2016:502) dile getirilmiştir. Bunun yanında ders kitaplarında en çok vurgulanan değer kavramlarının sevgi, yardımseverlik, vatanseverlik, paylaşma ve saygı olduğu (Kaşkaya& Duran, 2017), ayrıca başka araştırmalarda da kısmen benzer kavramların da olduğu (Kumbasar, 2011; Şahin, 2010) tespit edilmiştir.

Yapılan başka bir çalışmada MEB 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değerlerin iletimini istenen düzeyde gerçekleştirmediği ve 6. sınıfta değer iletiminin daha yoğun olduğu, 7 ve 8. sınıfta ise azaldığı görülmüştür (Çelikpazu, Aktaş, 2011: 413), Doğan ve Gülüşen (2011), Kaygana, Yapıcı, Aytan (2013) Türkçe ders kitaplarındaki metinleri değer bakımından inceledikleri çalışmalarında, metinlerin değer aktarımında yeterli olmadığını tespit etmişlerdir. Kaşkaya ve Duran (2017) ders kitaplarında yer alan değerlerin büyük oranda Türkçe öğretim programında yer verilen değerlerle uyumlu olsa da sınıf düzeyindeki dağılımlarda tutarsızlıklar olduğunu, ders kitaplarında en çok geleneksel değerlere yer verildiği, en az ise bilimsel değerlere yer verildiğini, ders kitaplarında en az yer verilen değerlerin ise barış, sabır, özsaygı, merhamet, büyüklerimiz, adalet, vefa ve hoşgörü değerleri olduğunu tespit etmişlerdir. Ancak Kaşkaya ve Duran’ın (2017) sonuçların bir kısmı yapılan bu çalışma ile örtüşmemektedir. Zira büyüklerimiz kavramı ve insani ilişkilerden de bazı kavramlar frekans açısından sık geçmektedir. Yapılan diğer araştırmalarda da kısmen bu bulgu ile uyumlu ve uyumsuz sonuçların olduğu görülmüştür (Aktan & Padem,

2013; Aral, 2008; Çengelci, Hancı, Karaduman, 2013; Şahin, 2010).

Fırat & Mocan'ın (2014: 25) çalışmalarında 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki hikâye metinlerinin içerdikleri değerler incelenmiş ve metinlerde altı evrensel (insan sevgisi, doğa sevgisi, sağlığa önem verme, emek, saygılı olma, barış), on altı ahlaki/manevi değer (yardımseverlik, yalan söylememe, dürüstlük), sabırlı olma, sorumluluk sahibi olma, takdir etme, çalışkanlık, vefalı olma, cömertlik, cesaret, kanaatkârlık, azimli olma, temiz olma, fedakârlık, misafirperverlik, dayanışma, dostluk) saptanmıştır. Metinlerde bir tane millî değer (ana dili sevgisi) belirlenmiştir. Görüldüğü gibi bu çalışmada da benzer milli ve kültürel kavramlar ele alınmış ve yapılan çalışma ile bazı açılardan örneğin dile ilişkin kavramlara sık rastlanmadığı açısından benzerlik taşıdığı görülmüştür.

Bütün alt soruların ortak noktalarına bakıldığında ise özetle; milli ve kültürel kavram olan “aile” kavramının her üç kitapta da ortak yüksek frekanslarda yer aldığı, vakıf kültürü ve sıla/göç kavramına her üç kitapta da yer verilmediği; ilkokul ikinci sınıf Türkçe ders kitaplarında milli ve kültürel kavramlara yer verilme durumu (439), ilkokul birinci sınıf ilkokuma ve yazma kitaplarına (45,194) göre daha fazla olduğu; İlkokul birinci sınıf birinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında milli ve kültürel kavramların en fazla geçtiği tema 3.Tema olan Milli Kültürümüz, İlkokul birinci sınıf ikinci dönem İlkokuma ve yazma ders kitabında milli ve kültürel kavramların en fazla geçtiği tema 7.Tema olan Milli Mücadele ve Atatürk, İlkokul ikinci sınıf ikinci Türkçe ders kitabında milli ve kültürel kavramların en fazla geçtiği tema ise yine 2. Tema olan Millî Mücadele ve Atatürk'tür.

Yapılan çalışma sonucundan hareketle; İlkokul birinci ve ikinci sınıf Türkçe ders kitaplarında milli ve kültürel kavramların dağılımın tekrardan gözden geçirilerek, metinlerde daha az yer verilen ya da hiç yer verilmeyen kavramların dengeli olarak dağıtılması, bazı kavramların bazı temalarda hiç yer almamasının önüne geçilmesi, milli ve kültürel kavramların aynı ya da farklı sınıf düzeylerinde farklı yayınevleri tarafından yayınlanmış ders kitaplarındaki durumunun incelenmesi önerilebilir.

Kaynakça

Açık-Önkaş, N., Çulha, B. Şiveroğlu, E. (2011). Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin fonetik-semantik ilişkisine eleştirel bir yaklaşım. 2. *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu (Dil ve Üslup İncelemeleri)*, 19-21 Ekim 2011, Isparta.

- Aktan, O., Padem, S. (2013). İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında kullanılan okuma metinlerinde yer alan değerler. *E-AJI (Asian Journal of Instruction)*, 1(2), 44-55
- Aral, D. (2008). *Millî eğitim bakanlığı'nın hazırladığı 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan değerler üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Belet, D., Deveci, H. (2008). Türkçe ders kitaplarının değerler bakımından incelenmesi. *VII. ulusal sınıf öğretmenliği sempozyumu*: 2-4 Mayıs - Çanakkale: Bildiriler. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Coşkun, E., Taş, S. (2008). Ders kitaplarına metin seçme açısından Türkçe öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 59-74.
- Çelikpazu, E. E., Aktaş, E. (2011). MEB 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 6(2), 413-424.
- Çengelci, T. Hancı, B. Karaduman, H. (2013). Okul Ortamında Değerler Eğitimi Konusunda Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 33-56.
- Dilmaç, B. (2002). *İnsanca değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Doğan, B., Gülüşen, A. (2011). Türkçe ders kitaplarındaki (6-8) metinlerin değerler bakımından incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-102.
- Fırat, H., Mocan, A. (2014). Türkçe ders kitaplarındaki hikâyelerde yer alan değerler. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 183(183), 25-49.
- Göğüş, B. (1993). *Türkçe öğretimine genel bir bakış. Türkçe öğretimi ve sorunları*. Ankara: TED Yayıncılık.
- Güfta, H., Kan, O. (2011). İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitabının dil ile ilgili kültür öğeleri açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 239-256.
- Karadüz, A. (2008). İlköğretim okulları Türkçe dersi kitaplarında millî ve kültürel değerler(s. 384-390). *Türk Halkları Edebiyatı II. Çocuk Edebiyatı Kongresi, 13-15 Kasım 2008*, Bakü: Azerbaycan Kafkas Üniversitesi Yayınları.
- Kaşkaya, A., Duran, T. (2017). İlkokul Türkçe ders kitaplarının değer aktarımı açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7(2), 417-441.

- Kaygana, M., Yapıcı, Ş., Aytan, T. (2013). Türkçe ders kitaplarında değer eğitimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(7), 657-669.
- Kolaç, E., Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının “değer” kavramına yükledikleri anlamlar ve değer sıralamaları. *İlköğretim Online*, 11(3), 762-777.
- Kumbasar, E. (2011). *Muzaffer İzgü'nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Lüle-Mert, E. (2013). İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan öykü metinlerindeki değerlerin eşdizimli sözcükler bağlamında incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(3), 808-821.
- MEB (2018). *Türkçe dersi öğretim programı (1-8. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Mutluel, O. (2014). Çocukta değer bilinci ve karakter eğitimi. *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 106-112.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(11), 323-343.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3).
- Sönmez, V., Alacapınar, F.G. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, A., Oflaz, E., İnceoğlu T. (2010). *İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında millî kültür temalı metinlerin öğrencilerin sözcük varlığına katkısının değerlendirilmesi. L. Subaşı uzun ve ü. Bozkurt (haz.), Türkçe öğretiminde güncel tartışmalar içinde (s. 174-185)*. Ankara: TÖMER Yayınları.
- Şahin, K., H. (2010). *İlköğretim okullarında sosyal bilgiler dersini yürüten 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlerin kazandırılmasına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şen, Ü. (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletildiği değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 763-779.
- Şentürk, L., Aktaş, E. (2015). Türkiye’de ve Romanya’da okutulan ana dili Türkçe ders kitaplarının değer iletimi açısından karşılaştırılması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 215-243.
- Tavşancıl, E., Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.

- Üstüner, A. (t.y.). Türkçe'nin Anlatım Gücü. Erişim: 2 Şubat 2019, <http://www.dilimiz.com/makaleler/tranlatimgucu.htm>
- Yılar, R. (2016). İlettiği değerler açısından ilkokul Türkçe ders kitaplarındaki metinler üzerinde incelemeler. *Journal of Bayburt Education Faculty*, 11(2), 491-506
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- <http://mufredat.meb.gov.tr/dosyalar/201812312239736-t%c3%bcrk%c3%a7e%20%c3%96%c4%9fretim%20program%c4%b1%202018.pdf>, s16. Erişim tarihi: 10 Mart 2019

Investigation of the National and Cultural Concepts in First and Second Grade Primary School Turkish Textbooks

---

Emine Gül ÖZENÇ, Corresponding Author. Assistant Professor.
Niğde Ömer Halisdemir University, Faculty of Education, Department of Basic Education, Department of Classroom Teaching.

E-Mail: egmortas@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-3161-4251

Hanife Gülhan ORHAN-KARSAK, Assistant Professor.
Kırklareli University, Faculty of Science and Letters, Department of Educational Sciences.

E-Mail: gorhan811@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5927-6341

Introduction

Childhood is the best period to acquire national and cultural values, and the basic character of an individual is formed by the development of goodness, ethic and other virtues (Mutluel, 2014). For this reason, a good education to be taken about national and cultural values in early ages attracts adoption of human relationships such as love, respect, truth, honesty and responsibility in life; homeland, nation, homeland, national anthem, religious and national holidays, the respect of the nation's historical personality and works; family, traditions, traditional sports, and Turkish. As stated by Mutluel (2014), the future of the society that is built by children who have not adopted national cultural values, is alarming.

In addition, the use of texts in Turkish language is very important as language education is carried out in a text-oriented manner (Coşkun and Taş, 2008: 59). The texts in the Turkish textbooks should be formed by a literary language

loaded with national culture. Through these texts students would learn and know the natural beauty of their country, life style, art works, historical artifacts, social values, historical heroes, state elders, the love of nation and flag, spiritual values, and belief system (Karadüz, 2008: 386). Textbooks, which are the main material used in Turkish lessons with the function of teaching native language, should have the necessary features for cultural transfer ders (Güfta & Kan, 2011: 240).

In every country, textbooks contain many concepts. Every nation has its own national and cultural values. The values of a nation can be taught by the national and cultural concepts mentioned in the textbooks. Therefore, the concepts that are included in the textbooks are important. Moreover, the fact that children should be raised according to moral values should concern his or her family the school other social institutions (Dilmaç, 2002), thus textbooks in the school are of special importance.

Purpose

In the 2018 Turkish Teaching Curriculum, justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, benevolence are expressed as root values (<http://mufredat.meb.gov.tr>, p.4). However, when looking at the 2018 Turkish Teaching Curriculum Themes and the suggested subjects, what is seen is that in the “National Culture” subject there are 19 concepts as; family, flag, elders, religious holidays, traditions, traditional sports, human relations, cultural heritage, places, national holidays, cities, reunion, historical places, historical figures, historical works, Turkish, foundation culture, homeland, our country concepts is expressed (<http://mufredat.meb.gov.tr>, p.16). In the literature, there is no research concerning the 19 concepts suggested in the theme of National Culture, but it has been seen that there are studies examining books about value concept in different ways (Açık-Önkaş, et al., 2011; Kolaç and Karadağ 2012; Şen 2008; Belet and Deveci 2008; Doğan and Gülüşen 2011; Özensel 2003). However, there are no studies about 19 national and cultural concepts expressed in 2018 program. Therefore, in the study, the aforementioned concepts are discussed. 2018, in the context of the Turkish course curriculum published for the 1-4 classes, it is important to examine the status of national and cultural concepts in the first and second grade Turkish textbooks, which is an important period in terms of the conceptual gain of values, as well as to reveal the deficiencies. In this study, the following questions will be addressed in terms of this general purpose:

1. What is the place of national and cultural concepts according to the writing type and themes in the first-grade, the first term reading and writing textbook?
2. What is the place of national and cultural concepts according to the type of writing and themes in the first grade, second term reading and writing textbook?
3. What is the place of national and cultural concepts according to the type of writing and themes in the second grade, first term Primary Turkish textbook?

Methodology

Research Model

The research has been prepared according to qualitative research methods. The model of the study is suitable for document review. Document analysis include the phenomenon to be investigated or the analysis of the written materials containing information about that phenomenon (Yıldırım & Şimşek, 2011: 187). Written materials could be; books, journals, articles, theses, memories, edicts and so on. (Sönmez and Alacapınar, 2011). In this study, the data source are the documents obtained from EBA, which is Education Informatics Network. In this study, descriptive analysis technique was used to analyze the data.

Data Collection and Analysis

In this study, primary school, first-grade level, first reading and writing teaching textbook published by the Ministry of Education (MEB) Publications as a Turkish textbook in 2018-2019 academic year, and the second-year class Turkish textbook published by Koza Publications will be examined according to the national and cultural concepts included in the curriculum. For this purpose, the 2018 Turkish course curriculum is examined in terms of the 19 concepts under the theme of ‘our national cultural’ and these concepts are: family, flag, elders, religious festivals, traditions, traditional sports, human relations, cultural heritage, places, national festivals, cities, foundation, historical places, history,, personalities, historical works, Turkish, foundation culture, homeland, our country. The concepts related to the national-cultural concepts determined in the first and second class Turkish textbooks are analyzed according to a specific system

according to the type of writing and the themes. Then, from the qualitative data analysis, the use of concepts in the textbooks in accordance with the descriptive analysis technique was described by direct quotations. In this process, the direct and implicit ones are examined through scanning. In addition to searching the concepts by the name in the study, while considering the implicit concepts, a re-examined is done in this respect. For example; For the concept of family, it has been searched with its name and the words related to it like; mother, father, brother, brother or sister.

The internal validity of the study was ensured by the control of three academicians, with PhD degrees one as a programmer and two in elementary education. In terms of external validity, the data from the analyzed textbooks were obtained by direct quotations. Similar data is collected and evaluated according certain themes in terms of the messages and meanings they contain (Özdemir, 2010; Tavşancıl & Aslan, 2001).

Findings

As the place of National and Cultural Concepts according to writing type and themes in primary school first grade, first term reading and writing textbook are given in the order of their frequency: family (17), our elders (14), flag (5), homeland (3), from our cities to Istanbul (2), from historical figures Atatürk (1), nation (1), in traditions folk songs (1), Turk (1). Religious holidays, human relations, places, national holidays, Turkish, historical artifacts, culture of the foundation, homeland, anthem are not included in first term, first grade primary school textbook. In addition, in the first term of the first grade primary school reading and writing textbook, national and cultural concepts were 45 in total.

As the place of National and Cultural Concepts according to writing type and themes in primary school first grade, second term reading and writing textbook are given in the order of their frequency; historical figures (45), family (28) and elders (28), human relations (22), national holidays (15), homeland (15), places (10), flag (9), national anthem (6), yurt (5), nation (5), our cities (4), Turkish (2), historical works (1). It has been seen that religious holidays, traditions, traditional sports, Turkish, foundation culture and silence, immigration are not included in the first grade, second term reading and writing textbook. However, in the second term of the first reading and writing textbook, it was seen that more concepts were included in the first term textbook, and it was found that there were 194 national and cultural concepts in total.

When the status of National and Cultural Concepts according to writing type and themes in primary school second grade reading and writing textbook are given in the order of frequency;

human relations (109), family (98), our cities (64), historical figures (50), places (36), flag (17), historical works (12), our spells (8), Turkish (8), Turkish National Anthem (7), Anatolia (5), dormitory (5), homeland (4), religious holidays (4), traditions (3), national holidays (3), traditional sports (2), Turkish (2), migration (2) and Foundation Culture and homesickness are not included in the second grade Turkish textbook of primary school. In total, the number of national and cultural concepts in the primary school, second grade Turkish textbook were found to be 439. According to this finding, it can be said that national and cultural concepts are given a higher place in the second grade when compared with the first grade primary reading and writing textbook.

Conclusion Discussion and Suggestions

As a result of the examination; some of the national-cultural concepts have not been found sufficiently presented in the first and second grade Turkish textbooks of primary school and some of them are not included at all. Besides, some national and cultural concepts were presented more intensely in some themes and some were less.

In the study of Yılar (2016), it was found out that the concepts of human relations were the most presented concepts in the Turkish textbook of primary school, so when textbooks were being created, some concepts were given less space than they should be given (Years, 2016: 502). Besides, the most emphasized value concepts in the textbooks are love, helpfulness, patriotism, sharing and respect (Kaşkaya & Duran, 2017), and there are some similar concepts in other researches (Kumbasar, 2011; Şahin, 2010).

When looked at the common points of all the sub questions; the concept of family, which is a national and cultural concept, is included in common high frequencies in all three books, and the concept of Foundation Culture and foundation/ migration is not included in all three books; the place of national and cultural concepts in second-grade Primary School Turkish textbooks is (439) more than the first grades of primary school in reading and writing textbooks which were (45,194).

Based on the results of the study;

1. A more balanced review of the distribution of national and cultural concepts in the first and second grade level Turkish textbooks can be done,
2. Consistent re-distribution of national and cultural concepts can be done to texts that were given less or no space,
3. Preventing certain concepts from taking place in some themes and in some not, can be done,
4. Examination of the place of national and cultural concepts in different grade-level textbooks published by different publishers can be done.
5. Consideration of different dimensions of national and cultural concepts according to the number of themes and types, can be examined.
6. National and cultural concepts should be examined by considering the concepts suggested under different themes.